

Jonstrupsamlingens Venner

Skriftlig beretning 2021

30. august 2021

Foreningens 3. leveår var som 2020 besværligt og præget af coronabestemte nedlukninger, der løbende blev forlænget gennem foråret 2021. Det er da også årsagen til, at generalforsamlingen lige som sidste år først kan afholdes i september måned. Sidste gang blev den skriftlige beretning for 2020 udarbejdet d. 20. februar 2020 og ajourført med den mundtlige beretning d. 8. september 2020. En samlet redegørelse fremgår af den skriftlige beretning 2020 og referatet af generalforsamlingen d. 8. september 2020 til sammen og kan ses på hjemmesidens menupunkt "Kontakt". Den foreliggende skriftlige beretning dækker derfor perioden september 2020-august 2021.

Jonstrupsamlingen har som alle andre kulturtilbud på både kommunalt og nationalt niveau været præget af årets coronarestriktioner. Det betød i 2020 bl.a., at samlingen var lukket medio marts-medio august og igen i november-december, og i 2021 lukket frem til og med d. 21. maj. Vi genåbnede derfor ultimo maj. Nedlukningerne medførte flere justeringer af arrangementkalenderen med udskydelse af arrangementer, jf. periodens medlemsbreve. Lukkeperioderne har vi i bestyrelsen og i frivilligruppen benyttet til bl.a. at arbejde digitalt med at forberede og videreudvikle en række formidlingsprojekter; mere herom i det følgende.

Samlingen er nu igen åben kl. 14-16 den første søndag i måneden undtagen i feriemånedene juli; også dette år blev auguståbningen dog forskudt en uge, nemlig til den 2. søndag i august, dvs. den sidste søndag i skolernes sommerferie. Uden for den normale åbningstid har samlingen som tidligere haft et antal gruppebesøg efter aftale, og der var også i 2020 eftermiddagsåbent i skolernes efterårsferie 13.-16. oktober (inkl.). Besøgsmulighederne i 2021 har således i realiteten været begrænset til blot to måneder foruden feriemånedene juli, og i dette tidsrum har der været 132 besøgende.

Foreningen konstituerede sig efter generalforsamlingen 2020 således: Signe Holm-Larsen formand, Jette Kirstein næstformand, Anne Sørensen kasserer, Marianne Hvid sekretær, Jens Bennedsen webmaster; suppleanter er Connie Nielsen og Merete Meyer og revisorer Jane Isdal og Troels Raadam. Der er fortsat et tæt samarbejde mellem bestyrelsen og de øvrige frivillige i Jonstrupgruppen.

Siden foreningens stiftelse 21. februar 2018 er medlemstallet vokset støt, så der p.t. er 74 medlemmer mod hhv. 68 og 62 ved udgangen af 2020 og 2019. Medlemstallet er altså steget, på trods af coronanedlukningen, så vi glæder os over fortsat opbakning fra medlemmerne i dette vanskelige år. I perioden er der også kommet flere frivillige, så vi nu er 11, der giver en hånd med ved løsning af de forskellige opgaver. Vi har imidlertid stærkt brug for flere frivillige, ikke mindst til videooptagelser og livestreaming, jf. pkt. 6, som vi – forudsat fortællernes samtykke – håber at kunne gennemføre ved fremtidige arrangementer.

I perioden har bestyrelsen primært arbejdet med følgende:

1. *Samarbejdsaftalen*
2. *Formidlingsopgaver*
3. *Ny særudstilling*
4. *Ny bogudgivelse*
5. *Ny hjemmeside*
6. *Større projekter mv.*
7. *Handicapadgang*

8. Løbende opgaver

Ad 1. Samarbejdsaftalen forlænget

Den toårige samarbejdsaftale mellem Furesø Museer, Jonstrupsamlingen og Furesø Kommune, som er et vigtigt grundlag for Jonstrupsamlingens aktivitetsniveau, er efter en evaluering forlænget i 2021 og 2022. I 2020 blev genstandsoverdragelsen til Furesø Museer afsluttet. Registreringen i Slots- og Kulturstyrelsens nye fælles museumsregistreringssystem SARA er på trods af coronapausen kommet et pænt skridt videre.

Samarbejdet realiseres ved to dialogmøder årligt, men i perioden blev også denne kontakt i et vist omfang erstattet af mailkontakt. Dog forventes afholdt et dialogmøde ultimo 2021 om bl.a. forningens budgetønsker og en orientering om Jonstrupsamlingens planlagte aktiviteter for 2022 samt behov for istandsættelse af samlingens fysiske rammer mv. På baggrund heraf blev tre af samlingens seks rum januar 2021 malet og istandsat, og vi har herefter foretaget en delvis nyopsætning af udstillingen med fokus på hverdagslivet på seminariet og i øvelsesskolen.

Ad 2. Formidlingsopgaver

Foruden samlingens udstillinger er en af Jonstrupsamlingens vigtigste formidlingsformer søndagsfortællingerne, hvor emnevalget afspejler Jonstrupsamlingens uddannelseshistoriske betydning – set i en national, kommunal og lokal kontekst. Oversigter over og omtale af Jonstrupgruppens arrangementer, herunder eventuelle ændringer i åbningstider, udsendes til medlemmerne forud for hvert arrangement og publiceres på bl.a. Jonstrupsamlingens hjemmeside, i Furesø Museers "Nyt", Kulturalt Samråds Nyhedsbrev, i lokalpressen, på Kultunaut, på Furesø Kommunes aktivitetsoversigt og på Facebook mv. og fremgår også af opslag, både ved indgangen til bygning E og digitalt på Jonstrupsamlingens hjemmeside og Facebook.

Periodens gennemførte arrangementer:

- 6. september 2020 fortalte professor i skolehistorie Ning de Coninck-Smith om *god formidling af skolehistorie*.
- 4. oktober 2020 fortalte Per K. Larsen om *Jonstruphistorien i sten* mellem hangar 3 og 4.
- 13.-16. oktober 2020 holdt frivilliggruppen *efterårsferieåbent* kl. 14-16 med familierettede aktiviteter, quizzer og opgaver som i 1950'ernes skole.
- 30. maj, 9. og 27. juni holdt Jette Kirstein *historisk vandretur i Jonstrupvang og omvisning i seminariet*, arrangeret i samarbejde med Ballerup Museum
- 3. juni 2021 blev Jonstrupsamlingens *nye særudstilling om anskuelsestavlernes historie* åbnet af borgmester Ole Bondo Christensen.
- 6. juni 2021 fortalte Jørgen Mallings Christensen, formand for det internationale Rasmus Malling-Hansen Selskab, om *Rasmus Malling-Hansen*, dimitteret fra Jonstrup som 19-årig, forstander for Døvstummeinstituttet i København og opfinder af bl.a. verdens første brugbare og seriefremstillede skrivemaskine.
- 20. juni gentog Per Lotz, Værløseegnens Historiske Forening, og Jette Kirstein, Jonstrupsamlingens Venner, *skovvandringen i Rudolf Bruhns fodspor* til Afrodites Øje og mindestenen fra 1917 og tilbage til Jonstrupsamlingen.
- 8. august 2021 holdt Marianne Hvid og Signe Holm-Larsen fra Jonstrupsamlingens Venner på ny *slægtsforskningsdag* og hjalp med at finde slægtninge, som har gået på Jonstrup.

Udsat blev følgende arrangementer:

- 5. september 2021 giver Jens Bennedsen, som har forestået digitaliseringen af AU's samling af anskuelsestavler, en *introduktion den nyåbnede særudstilling "Se, lær og forstå"* og fortæller om anskuelsesundervisningens indhold, historie og foregangsmænd.
- 3. oktober 2021 fortæller og spiller komponisten og musiklæreren Vagn Nørgaard om *musik i skolen og på Jonstrup i Lyngbytiden*.

- 19.-22. oktober 2021 holder frivilliggruppen på ny *efterårsferieåbent* kl. 14-16 med familierettede aktiviteter.
- 7. november 2021 fortæller Birgit Trier, mangeårig idrætslærer ved Jonstrup Statsseminarium i Lyngby, om *gymnastik i skolen og på seminariet og træk af pigegymnastikkens historie*.
- 5. december 2021 er der igen *julestue* i Jonstrupsamlingen med julehygge og julehistorier mv.
- 9. januar 2021 er der som start på det nye år en *uformel "nytårskur"* med mulighed for en god snak med bestyrelsen og andre frivillige om ideer og forslag til samlingens aktiviteter nu og i fremtiden.
- 6. februar 2022 fortæller Jette Kirstein, Jonstrupsamlingens Venner, om *"Jonstrupdynastier"*, dvs. familier som i generationer er blevet læreruddannet på Jonstrup Statsseminarium, fx slægten Gehl.
- 6. marts 2022 fortæller John Mynderup, Værløseegnens Historiske Forenings fortællegruppe, om *det sociale og lokale Jonstrup ca. 1890* ud fra bl.a. Valdemar Mortensens barndomserindringer fra Jonstrup Seminarium omkring 1890.

Ad 3. Ny særudstilling åbnet juni 2021

Med baggrund i coronanedlukningen besluttede bestyrelsen at forlænge særudstillingen *"Husker du vor skoletid? – at gå i øvelsesskolen i Jonstrup"* indtil samlingens genåbning. Den nye særudstilling *"Se, lær og forstå? – om anskuelsesundervisningen og dens tavler"* omhandler anskuelsesundervisningen og dens smukke tavler. Torsdag d. 3. juni ringede borgmester Ole Bondo Christensen udstillingen ind og indledte dermed en festlig eftermiddag med musik, dans og glade SFO-børn.

Anskuelsesundervisningen, der var et vigtigt pædagogisk paradigmeskift, blomstrede i danske skoler i begyndelsen af 1900-tallet og betød et nybrud i synet på børns læring. Tavlerne blev i mange skoler dog også benyttet længe efter, især i naturfagene. Jonstrups Seminariums forstander Jens Jensen var allerede i 1840'erne ude med en anbefaling på nationalt plan af denne metode, som han indførte i praktikundervisningen på Jonstrup allerede ca. 1850.

Vi har til udstillingen været så heldige at kunne låne både genstande og tavler fra AU Librarys store samling, og Jens Bennedsen, hvis introduktion af udstillingen er flyttet til d. 5. september, har tillige sammensat et slideshow af anskuelsestavler. Det supplerer de fysiske tavler og bringer antallet af tavler vist i udstillingen op på godt 450.

Ad 4. Bogudgivelser

I perioden præsenteredes på foreningens forlag, Forlaget Jonstrupsamlingens Venner, i tilslutning til Jørgen Malling Christensens søndagsfortælling d. 6.6.2021 forlagets tredje udgivelse *Rasmus Malling-Hansen – værk, værdier, visioner og vedholdenhed*. Det er en kortfattet beretning om endnu en af Jonstrups kendte sønner. Forlagets tidligere udgivelser er *Husker du vor skoletid? – at gå i øvelsesskolen i Jonstrup* fra 2019 og *Ildsjælen fra Jonstrup - Rudolf Bruhn 100 år* fra 2020. Også den nye udgivelse er en del af formidlingen om Jonstrupsamlingen.

Ad 5. Ny hjemmeside

Den digitale formidling på hjemmesiden og Facebook mv. har stor betydning for samlingens synlighed, ikke mindst i en coronatid. Den nye hjemmeside er designet af Maria Malling, Fontænehuset. Den var nødvendig, fordi beskrivelsen af seminariekompleksets bygningshistorie, jf. punkt 6, som forhåbentlig står færdig i løbet af efteråret 2020, kræver øget kapacitet for at kunne huse QR-tekssterne. I samme anledning blev en række tekster ajourført og nyskrevet.

Også antal besøg på hjemmesiden var præget af coronasituationen afdæmpede aktivitetsniveau, så fra januar 2021, hvor hjemmesiden var fuldt implementeret, frem til august (inkl.) var der med 4372 besøgende et fald på ca. 15 %

Ad 6. Større projekter mv.

QR-projektet om *udendørs formidling af seminariekompleksets bygningshistorie* er fortsat i 2020 med udarbejdelse af tekster og både historiske og aktuelle fotos. Projektet er stort set klart til implementering, og vi er i kontakt med Furesø Kommunes Center for Kommunale Ejendomme og Anlæg herom. Vi har samlet to tekstsæt, dels korte tekster, som kan skannes af forbipasserende, dels mere udførlige tekster, som allerede nu kan læses på samlingens hjemmeside under fanen ”Bygningshistorie/de enkelte bygninger”.

Spørgsmålet om *skanning af ”Jonstrupbogen” og forstanderberetningerne* har længe optaget bestyrelsen, idet der er tale om at gøre to helt centrale kilder til seminariets historie digitalt tilgængelige for offentligheden. Jonstrupbogen er seminariets årbog og omfatter i alt 57 årbøger, mens forstandernes årlige beretninger til Danske Kancelli/Kultusministeriet rummer oplysninger om ansatte lærere, undervisningen i de enkelte fag, optagelse af elever, opfyldelse af andre krav og særlige begivenheder ved seminariet, eksempler på eksamensopgaver og navne på dimittender fra seminariet mv. I 2021 er vi næsten nået i mål med dette projekt, idet Slægtsforskernes bibliotek, vederlagsfrit for Jonstrupsamlingen, allerede har skannet alle Jonstrupbogens årgange, jf. <https://bibliotek.slaegt.dk/>. Der mangler endnu at blive håndskannet nogle få årgange af forstandernes årlige indberetninger. Frivilliggruppen har foråret 2021 foretaget en del af skanningen med udstyr, der ligeledes er udlånt vederlagsfrit af Slægtsforskernes bibliotek.

Gruppen var også repræsenteret i projektet *Jonstrup – fra boplads til by. En historie hugget i sten*. Monumentet, der stod færdigt efteråret 2020, er blevet til på initiativ af ejendomsselskabet Freja og Jonstrup’89. Billed- og stenhugger Olav Johannisson har her udhugget 21 ”fortællesten”, anbragt som en istids-stenstrøning mellem hangar 3 og 4. Ved deltagelsen i projektet har vi gjort værdifulde erfaringer til brug for QR-projektet om seminariets bygningshistorie.

I nedlukningsperioden har vi endvidere søgt Furesø Kommunes pulje for ”Vores Furesø” og opnået *tilskud til at livestream samlingens arrangementer*. Dermed håber vi at kunne nå en bredere målgruppe for vore arrangementer. Vi har i denne sag haft et godt samarbejde med Furesø Kommunes fritidsvejleder Anders Poulsen, hvor udstyret får station, og John Toelhøj fra it-gruppen High Five, som er i gang med indkøb og hjælper os med at lære at betjene udstyret. Det er planen, at de redigerede optagelser lægges på Jonstrupsamlingens hjemmeside. Vi vil derfor være rigtig glade for at høre fra personer, der vil hjælpe os med at optage og gerne også redigere, så vi kan fastholde arrangementerne digitalt. På tidspunkter uden for vore arrangementer kan apparaturet lånes af andre foreninger i Furesø. Foreløbig har initiativet bevirket, at åbningen af den nye særudstilling og søndagsfortællingen er blevet videooptaget af Otto Liljendahl fra High Five.

I nedlukningsperioden var det bestyrelsens store ønske at opretholde medlemskontakten, så fra ultimo januar til medio maj 2021 udsendtes i alt 15 små *coronaquizzes*, der havde udspring i seminariets historie og handlede fx om, da seminariet fik indlagt elektricitet, om den indbyrdes undervisning, om koppeoprøret på Jonstrup, om retiraderne og bispisningen, om filosofgangen og de polske flygtninge under 2. verdenskrig og om øvelsesskolen. Vi håber, de små historier var til opmuntring i de ensomme måneder.

Ad 7. Handicapadgang

Handicapadgang er stadig en af Jonstrupsamlingens store udfordringer, også selv om opsætning af håndbøjler på hver side af den udvendige stentrappe og en håndliste på den indvendige trappevæg har hjulpet en del besøgende til at få adgang til samlingen. Vi ser derfor stadig frem til, at der findes en elevatorløsning. Problemet er betydeligt, idet kørestolsbrugere eller bevægelseshæmmede er afskåret fra at besøge samlingen.

Bestyrelsen har derfor d. 7. juni 2021 sendt et skitseforslag til en elevatorløsning til Bygnings- og Kulturforvaltningerne i Furesø Kommune. Skitseforslaget er udarbejdet af bygningsingeniør Bo Søgaard. Det løser adgangsproblemet til samlingen, og den bevaringsværdige bygningsydre og den karakteristiske trappe er ikke berørt af projektet, samtidig med at der skabes bedre dagslys i trappeskakten. Sikkerhedsmæssigt kan den særlige alarm, som beskytter samlingens genstande, tilpasses den foreslåede løsning.

Skitsen har været forelagt skolelederne Leif Petersen, Egeskolen, og Peter Thomsen, Værløse Skole og afdelingen i Jonstrup, samt for leder af de grønne pigespejdere Dorthé Rich. Det har været en glæde, at Egeskolen, som er de nuværende brugere af stueetagen i bygning E, ikke har indvendinger mod den foreslåede løsning, og skitsen er videresendt til skolechef Per Christensen, Center for Dagtilbud og Skole.

Ved fremsendelsen har vi bedt om, at planerne medtages ved den forventede udbygning af Jonstrup Skole, så den kan indgå i de samlede overvejelser om aktuelle bygningsændringer i det gamle seminariekompleks. Udgifterne til en elevatorløsning med åben trappeskakt skønnes at beløbe sig til ca. 470.000 kr. ex moms. Vi har som finansieringsmuligheder foreslået handicappuljen 2022 og de ifølge samarbejdsaftalen afsatte midler til bygningsvedligeholdelse på 25.000 kr. årligt samt fondsmidler.

Ad 8. Løbende opgaver

Der er her bl.a. tale om besvarelse af henvendelser om personer og genstande med relation til Jonstrup, opsøgning og formidling af ny viden på området samt registrering af tilvækst og ændringer i placeringer i samlingen mv.

Et eksempel herpå er eftersøgningen af relieffet af Jens Jensen, Jonstrups navnkundige forstander i midten af 1800-tallet. Vi kender det fra samlingens fotosamling, hvor der er adskillige fotos af hans mindesten. Den har stået midt i den nuværende skolegård og var prydet af hans relief. Mindestenen huskes af elever, der har gået i øvelsesskolen i 1950'erne. Men den forsvandt ved seminariets overdragelse til flyvevåbnet. Den store sten er formentlig forsvundet, men vi håber stadig at finde relieffet, som vi har fået et fingerpeg om kan have været ophængt i det nye Jonstrup i Lyngby, der i 1990 blev overdraget til handelsgymnasium, nu U/NORD. Vi har derfor taget kontakt hertil. Vi fandt i denne omgang dog ikke relieffet, men i stedet Jonstrups gamle lærerbibliotek, der vel omfatter flere tusinde bind, samt nogle arkiver. Bestyrelsen arbejder videre med, hvordan eksistensen heraf bedst udnyttes, og er i kontakt med bl.a. Furesø Museer herom.

Endelig skal der lyde en stor tak for støtte og opbakning til medlemmerne af Jonstrupsamlingens Venner og til Jonstrupgruppen, uden hvis vedholdende indsats periodens aktiviteter ikke havde været mulige.

Denne skriftlige beretning uddybes på generalforsamlingen i formandens mundtlige beretning.